

Očkovanie proti chrípke v praxi pediatra

MUDr. Marta Špániková

Ambulancia všeobecného lekára pre deti a dorast, Vydur s.r.o., Bratislava

CHRÍPKA NEODIŠLA, LEN VEĽMI NEMALA MOŽNOSŤ SA ŠÍRIŤ A SPÔSOBIŤ ZÁVAŽNÉ EPIDÉMIE. SAMOZREJME VĎAKA DODRŽIAVANIU ZNÁMYCH PROTIEPIDEMICKÝCH OPATRENÍ V RÁMCI LOCKDOWNU.

Chrípka znova začne byť problémom v našich ambulanciách. Tie detské sú už teraz preplnené pacientmi s respiračnými infekciami. Teraz sú to infekcie spôsobené RS vírusom, ktorý je nebezpečný hlavne pre dojčatá a malé deti. Tieto ochorenia u detí často končia hospitalizáciou pre poruchu dýchania spôsobenou bronchiolitídou. Liečba je symptomatická. Veľa detí prichádza s dlho trvajúcim vyčerpaným kašľom, kedy ako zvykom rodičov poučiť, pusa sa deťom 24 hodín nezavrie. Pôvodcom bývajú rinovírusy, ochorenie nemá závažné komplikácie, ale trvá dlho a vyčerpá dieťa aj rodinu. Liečba je symptomatická a dieťa ostáva mimo kolektív aj niekoľko týždňov, kým príznaky odznejú a prebehne rekonvalescencia, často je mimo kolektívne zariadenie väčšina detí, ktoré ho navštevujú. Rodičia samozrejme majú strach, že sa jedná o závažnú poruchu zdravia, dožadujú sa vyšetrení, konzílií u špecialistov, takže situácia je náročná aj na komunikáciu medzi lekárom a rodičmi. Ale toto všetko nie je chrípka! Chrípka je ochorenie presne definované, klinicky uniformné, spôsobené stále sa meniacim vírusom. Vyvolávateľom je vírus chrípky, ktorý je podľa literatúry zodpovedný asi za 10 až 20% respiračných nákaz. Ďalšou charakteristikou ochorenia je, že chorý človek vylučuje do prostredia obrovské

množstvo vírusov (už 24 hodín pred klinickými prejavmi ochorenia), ale k nákaze stačí veľmi malé množstvo vírusu – preto dochádza v krátkom čase k nákaze veľkého počtu ľudí a vzniku epidémie. Zvlášť vnímaví na infekciu sú jedinci, ktorí ešte neprišli do styku s vírusom chrípky, čo sú predovšetkým deti. Zdrojom nákazy je RNA vírus chrípky, poznáme tri typy vírusu. Zdrojom nákazy u typu A sú predovšetkým ľudia, výnimočne aj niektoré zvieratá (prasatá, hydina) a práve tento vírus spôsobuje pandémie a epidémie, ktoré postihujú populáciu na celom svete a šíri sa výlučne kontaktom medzi infikovanými a vnímavými jedincami. Vírus B je príčinou ochorenia výlučne ľudí, spôsobuje skôr miestne epidémie a máva miernejší priebeh. Vírus chrípky C môže spôsobiť ochorenie ľudí aj prasiat, spôsobuje ochorenia podobné prechladnutiu.

Klinický obraz, ktorý je, ako bolo uvedené, pomerne uniformný, začína ako horúčka prichádzajúca z plného zdravia, bolesti hlavy, svalov, celého tela a neprekonateľnou únavou. Až na druhý-tretí deň sa objavia príznaky z postihnutia dýchacieho systému: kašeľ, nádcha, bolesti na hrudníku (spôsobené patologicko-anatomickým obrazom mohutného prekrvenia priedušnice). Je dôležité si pripomenúť, že toto ochorenie postihuje aj deti

v prvom roku života. Práve u nich môže mať ochorenie iný klinický obraz. Horúčka často sprevádzajú febrilné kŕče, klinicky môže ochorenie prebiehať pod obrazom gastroenteritídy, lymfadenitídy, celkovou schvátanosťou organizmu. Opakovane boli publikované úmrtia dovtedy zdravých detí na chrípku. Ochorenie postihuje všetky vekové skupiny, najviac ohrozené sú deti do piatich rokov veku, seniori, jedinci s chronickými ochoreniami. Samostatnou kapitolou je ochorenie tehotných žien, ktoré sú ohrozené ochorením hlavne v druhom a treťom trimestri tehotenstva. Je u nich 2x vyššie riziko úmrtia na chrípku než u netehotných žien. Proti chrípke sa vieme chrániť len dodržiavaním preventívnych opatrení. Argumentáciu typu: nikdy som chrípku nemal, žijem zdravo, otužujem sa, mám dostatok po-

hybu, konzumujem zdravú stravu a veľa vitamínov sú fakty ale nie prevencia chrípky. Preventívne pôsobí dodržiavanie protiepidemických opatrení, ako sme si na ne zvykli pri súčasnej pandémie, sú účinné, ale pri stretnutí s chorým človekom, ktorý masívne vylučuje vírusy chrípky, ochoreniu nezabráňime. Jedinou spoľahlivou a veľmi účinnou ochranou v boji s chrípkou je očkovanie. Vzhľadom na neustále zmeny v antigénovej štruktúre vírusov chrípky sú dôvodom, prečo sa musí každý rok očkovanie opakovať. V súčasnosti máme možnosť očkovať splitovou alebo subjednotkovou štvorvalentnou vakcínou. Je veľmi dôležité dodržiavať odporúčania, že deti do deväť rokov, ktoré sú očkované prvý raz v živote, musia dostať s odstupom štyroch týždňov dve dávky vakcíny. Dobrou správou pre deti a rodičov je mož-

nosť zaočkovať aj na Slovensku deti od dvoch rokov do osemnásť rokov veku vakcínou, ktorá sa neaplikuje vpichom, ale nazálne do oboch nosných dierok. Jedná sa o štvorvalentnú, živú atenuovanú vakcínu, deťom do šiestich rokov plne hrađenú poisťovňami, do dvanástich rokov čiastočne alebo len poisťovňami. Aj túto vakcínu musia deti prvýkrát v živote očkované dostať dvakrát.

Verím, že informovaním obyvateľov o závažnosti ochorenia na chrípku, ktoré môže postihnúť naozaj kohokoľvek, zvýšime záujem ľudí o toto očkovanie. Najdôležitejšiu úlohu v boji s chrípkou očkovaním však aj tak zohrávajú lekári. Je naozaj smutné, keď prevenciu závažného ochorenia, ktorým chrípka bezpochyby je, očkovaním, negujú verejne aj v ambulanciách práve lekári.